

Mogu li grupe sa dualnim identitetom da budu most između grupa koje predstavljaju?

Milica Ninković

Institut za psihologiju, Filozofski fakultet u Beogradu

Istraživanja grupa sa dualnim nacionalnim/etničkim identitetom pokazuju da ovakve grupe mogu imati ulogu poveznice između dve grupe koje predstavljaju. Drugim rečima, opažanje pripadnika ovakvih grupa kao da su istovremeno identifikovani sa sopstvenom i tuđom grupom ima pozitivne efekte na smanjenje pristrasnosti prema tuđoj grupi. Međutim, druga linija istraživanja ovog fenomena ukazuje na to da se dualno identifikovane grupe često percipiraju kao pretnja, bez obzira na snažnu identifikaciju sa sopstvenom grupom. Imajući u vidu nalaze istraživanja bikulturalnosti u vezi sa mogućim načinima konstituisanja dualnog identiteta kao usklađenog i neusklađenog, pretpostavili smo da bi opažena usklađenost dualnog identiteta mogla ležati u osnovi ovih suprotstavljenih rezultata. Drugim rečima, pretpostavka je da će grupe poveznice delovati pozitivno na međugrupne odnose ako se opaža da su njihova dva identiteta međusobno u skladu, a da će u slučaju nesklada uticaj grupa poveznica biti negativan. Ovu pretpostavku testirali smo eksperimentalno (N = 196), predstavljajući decu iz mešovitih brakova Srba i Bošnjaka kao grupu sa (1) usklađenim dualnim identitetom i (2) neusklađenim dualnim identitetom, uz uključivanje treće, kontrolne grupe. Testirali smo efekte eksperimentalne manipulacije na opažanje grupe poveznice, kao i na stavove prema pripadnicima tuđe grupe, uz statističku kontrolu individualnih razlika. Variranje predstavljanja dualnog identiteta grupe poveznice uticalo je na razlike u opažanju ove grupe kao mosta između sopstvene i tuđe grupe i kao pretnje. Drugim rečima, ispitanicima kojima su deca iz mešovitih brakova predstavljena kao grupa sa usklađenim dualnim identitetom opažali su ovu grupu u pozitivnijem svetlu u odnosu na ispitanike kojima je njihov dualni identitet predstavljen kao neusklađen. Dodatno, opažanje grupe poveznice pokazalo se kao značajan prediktor stava prema tuđoj grupi (Bošnjacima). Očekivani efekat usklađenosti identiteta na stav prema tuđoj grupi je, međutim, izostao. Diskutovani su mogući načini rekonceptualizacije uloge dualno identifikovanih grupa u međugrupnim odnosima, kao i praktične implikacije nalaza našeg istraživanja.

Ključne reči: etnički identitet, dualni identitet, mešoviti brakovi, međugrupni odnosi